

Benny Andersson

I tsarernas fotspår

Den ryska imperialismen vaknar på nytt

Rysslands invasion av Ukraina tog de flesta på sängen, trots att USA under flera veckor hade varnat för detta. Ytterst få trodde Putin skulle tillgripa något så drastiskt som en fullskalig militär attack. Ukraina var i det avseendet inget undantag. Därför uppstod förvirring och handlingsförlamning: Ukraina hade inte försatt sin krigsmakt i högsta beredskap och USA, Nato och EU hade varken förberett några motåtgärder eller tänkt igenom hur man skulle reagera.

Ganska snabbt beslöts om sanktioner mot Ryssland och vapenstöd till Ukraina, något som t o m Sverige bidrog till. Men chocken ledde också till en omvälvning av den s k säkerhetspolitiken och det militära tänkandet, i synnerhet i Europa. Man hade uppenbarligen missbedömt Rysslands intentioner och i land efter land omvärderade man relationerna till Ryssland och de egna militära rustningarna.

Allra mest omskakade blev de länder som till dess hade satsat på goda relationer till Ryssland, i synnerhet Tyskland, som dessutom hade blivit mycket beroende av rysk energi (olja och gas). Tyskland, som efter återföreningen av Tyskland 1990 skurit ned den tyska krigsmakten, beslutade nu att kraftigt öka försvarsbudgeten (till 2% av BNP).

Även i resten av Europa beslöt man att öka de militära utgifterna. Särskilt tydligt är detta i östra Europa och i de nordiska länderna, inklusive Sverige, som bestämde att öka försvarsanslaget till 2% av BNP, en andel som vi får gå tillbaka till kalla kriget för att hitta motsvarigheten till. Inte nog med det: I både Sverige och Finland medförde den ryska aggressionen att man ifrågasatte den traditionella alliansfriheten – och på bara ett par månader ansökte både Sverige och Finland om Nato-medlemskap. Så om Putin hade haft förhoppningar om att invasionen skulle stärka Rysslands position och försvaga Nato, så blev resultatet det motsatta.

De två artiklar som vi återger nedan handlar dock inte om detta, utan vänder blickarna österut, mot Ryssland. Den diskuterar frågor som: Hur ska man förstå kriget? Varför gick Ryssland till attack mot Ukraina? Handlar det om säkerhetspolitik? Kamp om intressesfärer? Vilka långsiktiga strävanden har Putin-regimen? Hur motiverar man ideologiskt den förda politiken?

Martin Fahlgren 23/5 2022

Innehåll

I tsarernas fotspår..... 1

Anfallskrigets ideologi..... 4

I tsarernas fotspår

Ur Clartés blog 29 april 2022

Ryska trupper intar staden Tbilisi den 26 november 1799. Franz Roubaud. Public domain, via Wikimedia Common.

I en ledare i *Flamman* den 17 mars – ”Behövs marxismen för att förstå Putins krig?”¹ – påstår Leonidas Aretakis att vänstern saknar en teori om internationella relationer. Många sägs därför ha hamnat i knät på den statsvetenskapliga realismen, där världen betraktas som ett schackbräde med stormakter på var sin sida om spelbordet. Grunden för internationella konflikter anses vara stormakternas strävan att öka sin makt. Man frågar sig inte varifrån denna strävan kommer, utan den tas som ett givet metafysiskt faktum. Och följaktligen som omöjlig att förändra. I en sådan värld är det bästa som kan uppnås perioder av balans mellan stormakterna. De enskilda människorna och folkens rättigheter har ingen plats i analysen.

Jag kan hålla med om att ett mindre antal personer, som antagligen själva ser sig som vänster, verkar ha hamnat i denna grunda analys: Huvudfienden som ska bekämpas är USA, det vill säga den stat som anses störa och hota balansen mellan stormakterna. Ryssland sägs i balansens namn ha ”rätt” till en egen säkerhetszon där de kan styra och ställa efter behag. Angreppskriget mot Ukraina påstås vara ett ställföreträdarkrig (”proxy war”), där USA/NATO är Rysslands egentliga motpart och den aggressiva parten som ”lurat” eller ”provocerat” Ryssland att starta kriget och nu gör sitt bästa för att förlänga det. Rysslands brott mot folkrätten ursäktas med USAs tidigare flerfaldiga brott mot den. Som om det ena brottet skulle kunna ursäktas med det andra. Argumentet är slående likt USAs tidigare försök att hävda att koloniernas frigörelsekamp egentligen var ett ställföreträdarkrig mellan ”demokratierna” och ”världskommunismen”. I denna berättelse om stormaktsintriger trollas folkens kamp för sitt oberoende och skillnaden mellan angripare och försvarare bort. Det är mycket långt till en marxistisk analys. För att rättfärdiga berättelsen blundar man för alla fakta som motsäger den (”konspirationer”) och utnämnder enstaka statsvetenskapliga realister till de

¹ Artikeln ingår i samlingen [Vänsterpress om Ukraina-kriget 17 mars 2022](#) – Red

enda röster som är värda att lyssna till.

Naturligtvis har analysen av spelet mellan stormakterna också en legitim plats om man vill begripa konflikterna i dagens värld, inte minst den som pågår i Ukraina. Problemen uppstår när stormakterna görs till de enda aktörerna. Det framgår inte av Aretakis artikel, om han instämmer i den uppfattningen. Artikelns eventuella oklarhet på den punkten lämnar jag emellertid därhän. Istället ska jag diskutera Aretakis påstående att marxismen och den majoritet av vänstern som inte stöder Putins angreppskrig saknar en teori för internationella relationer. Det påståendet är enligt min mening falskt. Vänsterns teori – teorin om imperialismen² – betraktar inte världen ovanifrån, ur maktens perspektiv, utan nerifrån. Putin-regimens invasion av Ukraina är ett angrepp på folkens rätt till nationellt oberoende och nationernas rätt att styra sig själva. Hotet mot dessa rättigheter är inga metafysiska krafter, utan bärarna av analyserbara och föränderliga klassintressen som har sin yttersta grund i ekonomin. Aretakis förkastar emellertid idén om en sådan analys. Ekonomiska argument sägs vara alltför ”klumpiga” för att kunna förklara stormakternas handlande. ”Det är inte självklart att det ryska kapitalet har imperialistiska skäl för att kriga”. ”Putins privata makthunger eller paranoia kan ... ha större betydelse än det ena eller andra branschintresset.” Eftersom teorin om imperialismen, enligt Aretakis, inte duger som grundval för analysen av internationella relationer, påstår han att den majoritet av vänstern som vägrar sudda bort rätten till nationellt oberoende ur analysen i praktiken står utan teori. Vänsterns försvar av folkens rätt till självstyre är i realiteten lika fritt svävande som liberalernas. I bådas världsbild seglar rättigheter omkring i idéernas värld utan analyserbara relationer till materiella och klassmässiga intressen. Aretakis framställning av teorin om imperialismen är en karikatyr, mer om det strax! Låt oss först granska hans alternativ, det vill säga hans syn på orsakerna till utrikespolitik och internationella relationer.

Aretakis föreslår att internationella relationer ska betraktas som ett uttryck för den inhemska kampen mellan klasserna. Putinregimens invasion sägs ha till uppgift att avleda inhemskt missnöje. Det finns mycket som talar emot en sådan uppfattning, både tolkad som allmän tes och som förklaring till Rysslands agerande i Ukraina. Idéer som hävdar den inhemska klasskampens primat har ofta lett till katastrofalt felslagen politik där de har provats, eftersom folkens kamp för nationellt oberoende försvinner eller ses som sekundär. I början av 1920-talet ville lokala bolsjeviker dela upp Ukraina med hänvisning till att det skulle vara bäst sett ur ekonomins och den inhemska klasskampens perspektiv. 1918 motsatte sig vänsteroppositionen, under ledning av Nikolaj Bucharin, den revolutionära regeringens fredsavtal med Tyskland, eftersom man ansåg den nya sovjetstatens fortsatta nationella oberoende vara mindre viktigt än den internationella solidariteten och klasskampens utveckling i Europas länder. Den ryska revolutionen hade aldrig kunnat bli startskottet för koloniernas frigörelse under 1900-talet, om bolsjevikerna hade anammat uppfattningen att internationella relationer ska ses som en följd av den inhemska kampen mellan klasserna i enskilda länder.

Aretakis verkar tro att kapitalackumuleringen och borgarklassens intressen inskränker sig till den nationella marknaden och kampen mot den inhemska arbetarklassen. Det är ett misstag. Om vi ser till exemplet England, där kapitalismen uppstod mycket tidigt, är det tydligt att borgarklassen redan från början både hade som mål att exploatera arbetare och bönder i England och att maximera exploateringen av andra länder. I själva verket var konflikten om utrikespolitiken, där olika imperialistiska intressen stod mot varandra, en mycket viktig del av

² Med teorin om imperialismen avser jag uppfattningen att kapitalackumuleringen är global. Det vill säga, konkurrensen och jakten på maximalprofit tvingar kapitalismen att expandera över alla nationella gränser. Teorin är således inte begränsad till Hilferdings och Lenins uppfattning (felaktig, enligt mig) att imperialismen är ett sentida fenomen som beror på att kapitalismen har inträtt i ett nytt stadium, monopolkapitalismen. Jfr t.ex Lucia Pradella: *Globalization and the Critique of Political Economy* och Anwar Shaikh: *Capitalism*.

den inhemska klasskampen och en av de frågor som ledde till den engelska revolutionen 1642. Det vill säga, den inhemska kampen mellan klasserna i det dåvarande engelska samhället kan bara förstås på basis av en primär förståelse av motsättningarna om utrikespolitiken.

Jag misstänker att Aretakis har hämtat sin tes om den inhemska klasskampens primat över utrikespolitiken från Timothy Snyders bok *Vägen till ofrihet*. Där reducerar Snyder den framväxande högerpopulismen till de härskandes reaktion på nyliberalismens misslyckande. Genom att peka på påhittade yttre och inre hot söker de avleda uppmärksamheten från den växande ojämlikheten och andra inhemska problem. Men det är bara en av högerpopulismens orsaker. En annan är syftet att mobilisera nationen bakom en expansiv och imperialistisk utrikespolitik. Och för revanschistiska stormakter som Tyskland efter det första världskriget och vår tids Ryssland var och är den senare uppgiften den primära. Snyders tidigare kollega vid Yale, ekonomihistorikern Adam Tooze, har visat att Hitlers strategi var att genom erövringar och imperialistisk expansion bygga Tyskland tillräckligt starkt för att kunna utmana USA om det globala herraväldet (*The Wages of Destruction*). Och Putin förklarade redan vid tillträdet till sin första presidentperiod att hans grundläggande mål var att återupprätta Ryssland som stormakt. I båda fallen utgör olika former av högerpopulism den ideologiska överbyggnaden för dessa strävanden.

Men Aretakis reducerar teorin om imperialismen (och historiematerialismen) till en harmlös halmgubbe. Varken historiematerialismen eller teorin om imperialismen förutsätter att individers och klassers handlande motiveras av skäl som är omedelbart ekonomiska. Individer och klasser handlar utifrån sina rådande subjektiva önsknings- och trosföreställningar. För att finna den ekonomiska grunden till dessa måste man lyfta blicken från det omedelbara och ägna sig åt en smula kausalanalys. Varken klasser eller individer är fria att handla som de vill. För att överleva biologiskt, eller i den ekonomiska konkurrensen, måste de följa någon av ett begränsat antal reproduktionsstrategier. Det som främst bestämmer dessa möjliga reproduktionsstrategier är den rådande klasstrukturen. Det vill säga, vad lever man av och vilka äger eller kontrollerar de viktigaste produktionsmedlen? Det är klasskampen, både lokalt och internationellt, och den konkreta situationen som bestämmer vilka av dessa möjliga strategier som blir verklighet. Klasskampen har inte bara en vertikal aspekt, den förs också horisontellt – mellan olika nationella och internationella delar av borgarklassen.

För att förstå Putins och den ryska borgarklassens handlande, måste vi gå tillbaka till Sovjetimperiets sammanbrott och den ekonomiska stagnation och eftersläpning som utgjorde dess viktigaste orsak. Uppgiften som kom att bestämma den ryska borgarklassens reproduktionsstrategi var att hitta ett sätt att övervinna denna stagnation och eftersläpning. Under större delen av 1990-talet lyssnade man till sirensången från de nyliberala rådgivarna från väst: Släpp priser och marknadskrafter fria, så blir ni snart lika rika som vi! Även Putins första presidentperiod präglades av denna klockartro på marknadsekonominns helande kraft. Putin och övriga ryska ledare sjöng lovsånger till demokratin och tävlade om att försäkra att Rysslands framtid låg i ett nära samarbete med USA och Europa. Men när resultaten uteblev och Ryssland höll på att reduceras till en avindustrialiserad halvkoloni, tvingades man tänka om.

Att åter söka sig åt vänster betraktades som dödfött. Socialism sågs som lika med den stalinistiska centralstyrda planekonomi man hade lämnat tio år tidigare. Som före detta KGB-officer var Putin väl bekant med ineffektiviteten hos och den slutliga kollapsen för detta system. Så var fanns alternativet? Som Michel Eltchaninoff har visat i sin prisbelönta bok om utvecklingen av Putins tankevärld, fann man det långt till höger (*Inside the Mind of Vladimir Putin*). Den tyska revanschismen efter det första världskrigets nederlag och sammanbrottet för det gamla samhället fick den tyska borgarklassen att slutligen söka sin reproduktionsstrategi i

nazismen. Den ekonomiska krisen 1929 innebar dödsstöten för Gustav Stresemanns³ dittills dominerande idé att återupprätta Tyskland genom att föra en liberal politik som kännetecknades av frihandel och ekonomiskt samarbete. På ett liknande sätt fick det industriella sammanbrottet under 1990-talet och rubelkrisen i slutet av årtiondet Putin och den ryska borgarklassen att söka sin räddning i en ideologi som har stora likheter med den klassiska fascismen. (I ett kommande inlägg ska jag säga mer om detta.)

Den ryska borgarklassens nya reproduktionsstrategi bygger på tanken att Ryssland bara kan bli starkt genom tävlan och konfrontation med USA och EU. Uppbygget av ett euroasiskt frihandelsblock med rubeln som valuta och Ryssland som ledande stat är en viktig grundsten i denna strategi. Enligt den ryske journalisten och forskaren Alexander Morozov går Putin-regimens politik ut på att:

skapa en mäktig ekonomisk union som består av en konfederation av stater, med målsättningen att konkurrera med världens ekonomiska stormakter. Putins grundfilosofi förblir ekonomiskt centrerad. Han vill lägga beslag på resurser för att delta i den globala kapitalismen med nya krafter. (Eltchaninoff, s 144).

Och utan Ukraina faller det euroasiatiska projektet samman.

Anfallskrigets ideologi

Ur Clartés blog 16 maj 2022

Anton Denikin och Ivan Iljin. Foton: Public Domain via Wikipedia.

Hösten 2005 ägde en märklig ceremoni rum på en klosterkyrkogård i Moskva. Två vitryska notabiliteter, vars kvarlevor grävts upp och fraktats hem till Ryssland, återbegravdes under pompa och ståt i hemlandets jord. Kvarlevorna tillhörde generalen Anton Denikin, en av bolsjevikernas farligaste motståndare under inbördeskriget, och filosofen Ivan Iljin, som

³ Liberalen Gustav Stresemann var tysk utrikesminister mellan 1923 och 1929. Han anses allmänt vara Weimar-republikens mest inflytelserika politiker. Tillsammans med Frankrikes dåvarande premiärminister, Aristide Briand, fick han Nobels fredspris 1926 för att ha åstadkommit en försoning mellan ärkefienderna Frankrike och Tyskland.

brukar betraktas som den viktigaste ideologen för den vitryska rörelsen i exil. Några månader senare fördes Iljins arkiv tillbaka från USA till Moskva. Den kostsamma operationen var en del av programmet ”För försoning och förening”, vars syfte var att utplåna motsättningarna som skapats av Oktoberrevolutionen 1917. Iljin var till att börja med en stor beundrare av den tyska nazismen som han beskrev så här strax efter maktövertagandet, 1933:

Patriotism, tro på det tyska folkets identitet och på styrkan i den tyska anden; en känsla för ära; beredskap att offra sig; disciplin; social rättvisa; klassöverskridande, broderlig och nationell enhet. Den andan är grunden för hela denna rörelsens substans. Den brinner i hjärtat på varje ärlig nazist, spänner hans muskler, ekar i hans ord och glänser i hans ögon. Man behöver bara se dessa troende ansikten ... se denna disciplin, för att förstå innebörden i det som händer och fråga sig själv: Finns det ett folk på planeten, som skulle vägra att själva skaffa sig en rörelse av sådan storlek och anda? Med ett ord, den andan förbinder tysk nationalsocialism med italiensk fascism. Och inte bara det, men också med den vitryska rörelsens anda. (Eltchaninoff s 48–49).

Iljin blev senare kritisk mot nazismens brist på kristna rötter och flyttade över sina sympatier till Franco och Salazar. I början av 2000-talet gjorde Putin Iljin till sin favoritfilosof. Någon månad innan det ryska anfallet på Krim 2014, var Iljins ”Vårt uppdrag” en av de tre böcker Rysslands ledande skikt fick i nyårsgåva (det vill säga, obligatorisk läsning!) av presidentens kansli. (De två övriga var Nikolaj Berdajevs ”Olikhetens filosofi” och Vladimir Solovjovs ”Rättfärdigandet av det goda”). Men det är inte Iljins beundran för nazism och fascism Putin brukar framhålla – den nämns inte i dagens ryska debatt – utan Iljins spådomar och recept för ett postkommunistiskt Rysslands utveckling. De finns i den ovannämnda artikelsamling från åren 1948 till 1954 som fått den uppfodrande titeln: ”Vårt uppdrag”. Där skriver Iljin ut ett recept för Rysslands räddning:

Vi vet inte när och hur den kommunistiska revolutionen i Ryssland kommer att möta sitt slut ... Men vi vet vad som kommer att vara den viktigaste uppgiften för Rysslands nationella frälsning och återuppbyggnad, de bästas uppstigande till toppen – män som är hängivna Ryssland ... som inte erbjuder folket hämnd och nedgång, utan befrielsens anda, rättvisa och enhet mellan alla klasser. (Eltchaninoff, s 52).

Om skapandet av denna styrande elit lyckas och sker snabbt, kommer Ryssland att återfödas inom loppet av några år, förutspår Iljin. Om inte, är alternativet en lång period av demoralisering, sönderfall och beroende av utländska makter.

Enligt den ryske sociologen och historikern Nikolaj Mitrochin, ”utgör Iljin det ryska alternativet till fascism”, det vill säga ett sätt att närma sig fascismens idéer utan att göra det explicit. (Eltchaninoff, s 49–50). Det är framför allt tre av Iljins teser som återupprepas av dagens konservativa ryska ideologer. Den första handlar om Rysslands kultur och nationella identitet. Enligt Iljin har Ryssland en historiskt skapad, unik nationell identitet, som bärs upp av en unik kultur. Den kulturen, som grundar sig i konservativa värderingar och kristna värden, ger Ryssland styrka genom att ena mångfalden i den ryska civilisationen. Ryssland representerar därför en civilisation som befinner sig på uppgång. Den andra tesen handlar om USA och Västeuropa, som påstås ha övergivit de (kristna och traditionella) värderingar som en gång gjorde dem starka. Där har materialism, egoism och normlöshet undergrävt kärnfamiljen och andra institutioner och traditioner som hållit samhället samman. Västvärlden är degenererad och befinner sig sedan länge på nedgång. Den betraktar Ryssland och dess unika kultur som en fiende man måste besegra och dominera. Antagonismen mellan de två slagen av civilisationer är omöjlig att överbrygga. Den tredje idén slutligen handlar om Rysslands styrelsesätt. Enligt Iljin har den ryska kulturen alltid burits upp av en stark, auktoritär stat och ett elitistiskt styre. Demokratin ska vara ”kvalitativ” och ”ansvarsfull”. Det vill säga, styrd och begränsad. ”Numerär” demokrati strider mot den ryska traditionen. Västs fientlighet gör nödvändigheten av en stark stat och starka ledare än mer trängande.

Liknande idéer finns hos en mängd andra tänkare som fått profetisk status i den nykonservervativa våg som växt sig allt starkare i Ryssland sedan början av 2000-talet. Två av de mest framträdande är 1800-talsslavofilerna Konstantin Leontiev ("Rysslands Nietzsche") och Nikolaj Danilevskij. Leontiev hävdar bland annat att Ryssland blomstrar, därför att olikheterna mellan folk och trosuppfattningar fogats samman till en harmonisk helhet. Det som skapat denna harmoni är landets unika kultur, ledd av en stark stat. Genom mobilisering av och för staten kan mångfalden omvandlas till enhet i form av en enhetlig kultur och ett enhetligt "öde". Enligt Putin var det Stalins återskapande av tsarernas starka stat som möjliggjorde segern över den tyska nazismen: " ... det var ... styrkan hos det autentiska historiska Ryssland, Minins och Pozjarskijs, Dmitrij Donskojs och Alexander Nevskijs ... Ryssland, som besegrade nazismen och räddade världen". (Eltchaninoff, s 82). Danilevskijs bok "Ryssland och Europa" har fått klassikerstatus bland ryska intellektuella och hos landets politiska elit. Enligt den konservativa Moskvafilosofen och utgivaren av *Izvestija*, Boris Mezjuev, utgör Danilevskijs bok Putins viktigaste inspirationskälla, "eftersom han visat att Väst inte är universellt" (Eltchaninoff, s 92). I boken hävdar Danilevskij att Ryssland är för originellt och olika för att kunna assimileras med Västeuropa. I stället bör man sträva efter att bilda en allslavisk union under ryskt ledarskap. Den slaviska civilisationen påstås bara befinna sig i sin början. För att utvecklas vidare måste den bekämpa det dekadenta och fientliga Västeuropa.

I början av augusti 2014 hölls en internationell ungdomskonferens på den nyligen erövrade Krimhalvön. Där samlades ledande intellektuella för att förklara innebörden i den konservativa vändning som initierats av president Putin. Bland talarna fanns den ovannämnde Boris Mezjuev som hävdade att Ryssland nu måste välja sitt framtida öde: Att bygga en separat civilisation, eller att bli Europas konservativa räddare. Det vill säga: Utvaldhet (av Gud) och dess dilemma – isolationism eller messianism. Det hela påminner inte så lite om det idékomplex som utgör den ideologiska överbyggnaden för den amerikanska imperialismen. Det som skiljer ut den nykonservervativa ideologin i Ryssland är något annat – föreställningen om en existentiell kamp på liv och död mellan kulturer. Den föreställningen påminner mer om den tyska nazismen och dess främste politiske tänkare, rättsfilosofen Carl Schmitt. Även om nazisterna talade om en kamp mellan raser där dagens ryska ideologer talar om kulturer, handlar det om en oförsonlig kamp som endast kan sluta med den ena partens seger och den andra partens undergång.

Det ovannämnda dilemmat präglar också en annan idé som spelar en stor roll i dagens ryska debatt – idén att Ryssland bör vända sig österut och skapa en euroasiatisk union där man kan spela den ledande rollen. Ska det tolkas som en idé för att avskärma sig inom sin egen "intressesfär"? Eller är det en uppmaning att rädda Västvärlden från dess dekadens, genom att sprida den konservativa revolutionen över världen? För en av euroasianismens viktigaste ryska ideologer, nyfascisten Alexander Dugin, gäller det senare alternativet. Genom att skapa en union av klassisk vänster och den snabbt växande högerpopulismen ska västländerna försvagas och så småningom omstörtas. En av Dugins läromästare är den franske nyfascisten Alain de Benoist. Enligt honom bör man undvika att öppet förespråka den klassiska nazismens värderingar. Man bör inte tala om raser, utan om kulturer och ta fasta på människors oro och missnöje för att omforma det till en kamp mellan olika kulturer.

För Georgien, Ukraina och andra länder som den ryska borgarklassen anser höra till dess intressesfär spelar det ryska dilemmat mindre roll. Oavsett vilken väg den ryska regimen väljer måste länderna inom den ryska intressesfären återföras till "moder Ryssland". Det gäller framför allt Ukraina. Utan Ukraina är idén om en euroasiatisk union, för att inte tala om idén att ge Ryssland den ledande rollen i en sådan union, dömd att misslyckas. Invasionen av Ukraina är inte ett defensivt och tillbakapressat Rysslands desperata och kontraproduktiva

svar på hotet från NATO. Visserligen spelar ett verkligt och upplevt hot från Väst en roll. Sett genom den ryska nykonservatismens förvrängda lins handlar det dessutom om ett existentiellt hot från en antagonistisk civilisation. Men i första hand är anfällskriget mot Ukraina en del av en länge planerad offensiv från en aggressiv och revanschistisk imperialistmakt.

Putin har vid ett flertal tillfällen uttryckt åsikten att Ukraina saknar existensberättigande och egentligen utgör en del av Ryssland. I ett tal två dagar innan invasionen, sa han:

Låt mig därför först säga att Ukraina i modern bemärkelse helt skapats av Ryssland, eller närmare bestämt av bolsjevikernas och kommunisternas Ryssland; Den processen inleddes nästan omedelbart efter revolutionen och Lenin och hans vapenbröder gjorde detta på ett mycket grovt sätt mot Ryssland genom att bryta sönder landet och slita loss delar av dess historiska territorier (...) Sett ur Rysslands och det ryska folkets historiska uppdrag var de leninistiska principerna om statsbyggande inte bara ett misstag: de var, som man brukar säga, värre än ett misstag. (Paillard, s 2)

Målet för anfallet mot Ukraina framgår av en artikel som publicerades två dagar efter invasionen (bara för att omedelbart tas bort) av den ryska nyhetsbyrån RIA Novosti. Texten hade skrivits i förväg och utgick från en snabb seger för de ryska styrkorna:

Ryssland återställer sin enhet. Tragedin från 1991, ja denna förfärliga katastrof i vår historia, är slutligen över. (...) Ukraina har återvänt till Ryssland. Det innebär inte att Ukraina upphör som stat. Bara att det kommer att omvandlas, omorganiseras och återgå till sin ursprungliga form som en integrerad del av den ryska världen. (Paillard, s 3).

Ännu klarare uttrycker sig den förre presidenten och nuvarande vice ordföranden i Nationella säkerhetsrådet Dimitrij Medvedev i ett inlägg på *Vkontakte*, det viktigaste sociala nätverket i Ryssland:

I stället för att vara stolt över vad förfäderna har åstadkommit har sedan 1991 en pseudohistoria om den ukrainska staten skrivits och idén om ett enda ryskt folk smulats sönder. (...) Den djupa ukrainismen, närd av antiryskt gift och den totala lögnen om en pseudo-identitet är ett enormt falsarium. Något sådant har inte existerat i historien och kommer heller inte att göra det idag. (Bonnet, s 9).

Målet med den ryska invasionen sägs vara ”att skapa fred för framtida generationer ukrainare och möjligheten att så småningom bygga ett öppet Eurasien från Lissabon till Vladivostok”. Den tredje april, när förväntningarna om en snabb och enkel seger skingrats av den ukrainska motståndskampen, publicerade den officiella nyhetsbyrån RIA Novosti en artikel av statsvetaren Timofej Sergejtsev. Eftersom det nu är uppenbart att Ukrainas befolkning är ”helt igenom nazistisk”, skriver han, kommer det att krävas en plan som tar minst en generation att genomföra. Eliten och alla stridande bör likvideras, befolkningen däremot ska omskolas. Planen har med rätta beskrivits som en plan för ett folk mord.

Några dagar tidigare, den 28 mars, publicerade den brittiska tidningen *The New Statesman* en intervju med Sergej Karaganov, en av utrikesminister Lavrovs närmaste män. För den ryska eliten är detta ett oerhört viktigt krig, ja ett existentiellt krig, förklarar Karaganov. Det som står på spel är ytterst vilken världsordning som ska gälla. Ryssland kan inte tillåta sig att förlora. ”Ett nederlag är otänkbart”, skulle det trots allt luta åt det hållet, kommer Ryssland ”att välja att eskalera”. Karaganov beskriver också hur en ”acceptabel” seger skulle kunna se ut:

Jag anser att det skulle handla om en delning av Ukraina, i en eller annan form. En del av Ukraina får bli en stat som är vänskapligt sinnad till Ryssland, andra delar skulle kunna styckas upp. Polen skulle inte ha något emot att återta vissa delar av västra Ukraina, och kanske skulle Rumänien och Ungern gå med på det också. (Bonnet, s 7 – 8).

Dessa och andra liknande signaler från den ryska eliten smular sönder myten om ett fredligt och defensivt Ryssland som pressats till att begå en ”dumhet” av NATO. Vi måste än en gång

vänja oss vid en värld där flera imperialistiska stormakter kämpar om makt och resurser. Men myntet har två sidor. Att Ryssland utvecklats till en revanschistisk imperialistmakt, innebär inte att USA och andra imperialistmakter har förvandlats till änglar och goda feer. USA och NATO bryr sig lika lite om det ukrainska folket som de brydde sig om de afghanska kvinnor för vars skull de sa sig vara tvingade att invadera Afghanistan. Bara för att sedan lämna dem åt sitt öde när stormaktens egenintressen pekade åt ett annat håll. Jag skrev i mitt förra inlägg att kriget i Ukraina inte är ett proxykrig mellan Ryssland och NATO, utan ett krig där det ukrainska folket försvarar sitt nationella oberoende mot en angripare. Det är den sida som dominerar idag. Men det är också sant att USA strävar efter att göra kriget till ett instrument för sina intressen och därmed förvandla det till ett proxykrig mot Ryssland. Under sitt besök i Kiev nyligen sa USA:s försvarsminister Lloyd Austin att USA vill ”försvaga Ryssland så att det inte kan göra den sortens saker det har gjort när det invaderade Ukraina” (Lieven). Men det målet sammanfaller inte nödvändigtvis med det ukrainska folkets mål att försvara sitt nationella oberoende. Det skulle till exempel kunna innebära en politik för att förblöda Ryssland genom att förlänga kriget så länge som möjligt, oavsett vilka följderna blir för Ukrainas folk. Eller att uppmuntra Ukraina till att övergå i en offensiv för att återerövra Krim, eller till att anfälla själva Ryssland (den brittiske försvarsministern har redan föreslagit det sistnämnda). Något sådant skulle troligen kräva ett mycket långt krig, enorma ukrainska förluster och fortsatt lidande för det ukrainska folket. I förlängningen skulle det kunna utlösa en rysk eskalering, ja kanske ett kärnvapenkrig. Vi minns ju också den amerikanske presidenten ”felsägning”, när han råkade säga att Putin måste störtas. I en klarsynt analys skriver den brittiske journalisten och statsvetarprofessorn Anatol Lieven att inte ens under det kalla kriget förde den amerikanska regeringen en så ansvarslös politik gentemot sin kärnvapenbestyckade motpart. Lieven fortsätter:

En amerikansk strategi för att försvaga Ryssland är förstås också fullständigt oförenlig med försöken att åstadkomma en vapenvila eller till och med en provisorisk fred. Den skulle kräva att Washington motsatte sig varje sådant förslag för att i stället kunna fortsätta kriget. Och verkligen, när Ukrainas regering i slutet av mars la fram ett antal mycket resonabla fredsförslag, var avsaknaden av offentligt amerikanskt stöd för dem slående.

Citaten är tagna från följande litteratur, där man kan finna uppgifter om originalkällorna:

Michel Eltchaninoff: *Inside the Mind of Vladimir Putin* (bok 2017)

Denis Paillard: *Arvet efter tsarimperiet: Putin och storrysk nationalism.*

Francois Bonnet: *En stor konflikt med Väst den ryska regimens mål.*

De två sista artiklarna ingår i artikelsamlingen [Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#) på marxistarkivet (<https://marxistarkiv.se/>).

Timofej Sergejtsevs artikel (”Vad Ryssland måste göra med Ukraina”) ingår i [En rysk plan för folk mord på Ukrainas folk](#). En skrämmande läsning!

Anatol Lieven: [The horrible dangers of pushing a US proxy war in Ukraine.](#)

Se även (tillagda av Marxistarkivets red.)

David Ost: [Ingen vänsteruppfattning kan rättfärdiga Putins attack på Ukraina](#)

Adam J Sacks: [Ryska reaktionärer gav en modell åt den moderna kontrarevolutionen](#)

Slavoj Žižek: [Ukraina och det tredje världskriget](#)